

Církevní rok

Křesťané přizpůsobili juliánský kalendář církevním potřebám: některé dny označili jako sváteční. Úprava kalendáře ale byla složitější – do rámce roku vřazen sedmidenní týden (rok = 52 týdnů + 1 den). Svátky spojené s určitým týdenním dnem nemohou připadnout na totéž datum – svátky pohyblivé.

Některá data zasvěcena památce jednotlivých světců, nejčastěji výroční den světcovy mučednické smrti (obitus), den jeho pohřbu (depositio), někdy výročí přenesení světcova těla na jiné místo (translatio), den vyzdvižení jeho ostatků (elevatio) nebo jiná událost ze světcova života, takže jednomu světci může být zasvěceno několik různých dnů – svátky stálé. Do počátku 7. století počet svátků malý. Již v kalendáři Karla Velikého uvedeno více světců, od 9. století počet výrazně narůstá. Uctívání světců a mučedníků nebylo všude stejné; vedle obecně rozšířených svátků byly svátky slavené jen v jistých diecézích.

Struktura církevního roku

Církevní rok – symbolické naznačení hlavních událostí ze života Ježíše Krista. Podle těchto událostí rozlišujeme cyklus vánoční, cyklus velikonoční (velikonoční neděle – nejdůležitější svátek církevního roku), mimo tyto cykly stojí liturgické mezidobí.

Církevní rok začíná 1. nedělí adventní (nejdříve může být 27. listopadu, nejpozději 3. prosince – svátku Narození Páně (25. prosince) musejí předcházet 4 adventní neděle.

25. prosince – svátek Narození Páně, Natalis Domini

Případně-li mezi vánoce a 1. ledna neděle – dominica infra octavam Natalis Domini (podle introitu¹ Dum medium silencium)

1. ledna – svátek Obřezání Páně (Circumcisio Domini)

6. ledna svátek Tří králů = Zjevení Páně – Epiphania Domini

Případná neděle mezi těmito daty – dominica infra octavam Circumcisionis

Mezi Zjevením Páně a 9. nedělí před Velikonocemi může být 1-6 nedělí s označením dominica I post Epiphaniam, dominica II post Epiphaniam, dominica III post Epiphaniam, dominica IIII post Epiphaniam, dominica V post Epiphaniam, dominica VI post Epiphaniam.

Před velikonocemi předchází 9 nedělí

9. neděle před velikonocemi: Devítník, Septuagesima, podle data velikonočních svátků může nastat od 18. ledna do 22. února.

8. neděle před velikonocemi: Sexagesima

7. neděle před velikonocemi: Quinquagesima (neděle masopustní)

Postní období: Období 40 denního postu (Quadragesima) začíná ve středu před 6. nedělí před velikonocemi. Toto období začíná Popeleční středou – Caput Quadragesime, Caput ieiunii, Dies cinerum a má 6 nedělí.

6. neděle před velikonocemi, 1. neděle postní, Dominica prima Quadragesime, Dominica Invocavit, Invocavit

5. neděle před velikonocemi, 2. neděle postní, Dominica secunda Quadragesime, Dominica Reminiscere, Reminiscere

4. neděle před velikonocemi, 3. neděle postní, Dominica tertia Quadragesime, Dominica Oculi, Oculi, Dominica ante mediam Quadragesimam

3. neděle před velikonocemi, 4. neděle postní, Dominica quarta Quadragesime, Dominica Letare, Letare – pokládána za střed postu, nebo se středem postu nazývá celý týden před touto nedělí). Od 16. století se středopostím nazývá středa před touto nedělí.

2. neděle před velikonocemi, 5. neděle postní, Dominica quinta Quadragesime, Dominica Iudica, Iudica

¹ Introit – text, nejčastěji biblický, kterým začíná mše.

1. neděle před velikonoce, 6. neděle postní, Dominica sexta Quadragesime, Dominica Palmarum, Palmarum, neděle květná

Květnou neděli začíná svatý týden, pašijový týden, hebdomada sacra, hebdomada sancta. Jeho vyvrcholením 3 poslední dny – dies lamentacionis, kterými postní období končí:

Zelený čtvrtek = Večeře Páně, feria quinta viridum, feria quinta magna, Gründonnerstag

Velký pátek = Parasceve, dies adoratus, dies passionis lugubris, Karfreitag.

Bílá sobota, Svatá sobota = sabbatum sanctum, sabbatum magnum, sabbatum luminum, Karsamstag

Velikonoční období: Po postu následují velikonoce, Boží hod velikonoční, Pascha, Resurreccio, Pascha resurreccionis, Ostern.

Po velikonoční neděli: Bílý týden – hebdomada alba.

Období po velikonocích trvá 6 nedělí: dominica prima až dominica sexta post Pascha nebo je označujeme jejich introity.

1. neděle po velikonocích: Dominica prima post Pascha, Průvod, neděle průvodní, Antipascha, Conductus Pasche, Clausum Pasche, v pozdním středověku Bílá neděle, Dominica in albis

5. neděle po velikonocích: Dominica quinta post Pascha, Dominica Rogacionum.

Pondělí až středa po ní: dny křížové, Rogaciones, Kreuztage

Čtvrtek po nich = 40. den po velikonocích, Nanebevstoupení Páně – Ascensio Domini, Himmelfahrt

6. neděle po velikonocích: Dominica sexta post Pascha, Dominica infra octavam Ascensionis
Nejbližší neděle po ní: Hod boží svatodušní, Letnice, Pentecoste, Pfingsten

Letnicemi končí velikonoční období.

Za týden po Letnicích: Dominica I post Pentecosten, svátek Nejsvětější Trojice, Festum sancte Trinitatis, Dreifaltigkeitssonntag

Ve čtvrtek po Trojici – svátek Božího Těla, festum Corporis Christi, Fronleichnamstag

Mezi Letnicemi a 1. nedělí adventní následuje 23-28 nedělí (dominice estatis, dominice estivales), označují se řadovými čísly nebo podle introitů. Tyto neděle se u nás počítaly až do poloviny 17. století jako neděle po sv. Trojici, pak se označují jako neděle po Letnicích (v nekatolickém prostředí se udrželo počítání po sv. Trojici).

(Informace pro převádění:

Ne všechny dny měly svůj svátek. Při datování bývají označeny jako dny před – ante nebo po – post nějakém blízkém svátku.

Vlastní označení:

vigilia – den před svátkem

dies crastinus, cras festi – den po svátku

octava – osmý den po svátku – počítá se včetně svátku

dny v oktávě – infra octavam

quindena – patnáctý den po svátku – počítá se včetně svátku

Označování dne v týdnu:

Ne – dominica

Po – ff II – feria secunda

Út – ff III – feria tertia

St – ff IIII – feria quarta

Čt – ff V – feria quinta

Pá – ff VI – feria sexta

So – sabbatum)